

A 16481

Дарлам

ТОО

кеһаживтунки-
коллективис

NSVL MINISTRITE NÕUKOGU juures asuv ÜLELIIDULINE
KEHAKULTUURI- ja SPORDIKOMITEE

V. M. JAROŠEV

TÖÖ
KEHAKULTUURIKOLLEKTIIVIS

RK

„PEDAGOOGILINE KIRJANDUS“

TALLINN

1946

Üleliidulise Kehakultuuri- ja Spordikomitee propaganda- ja agitatsiooniosakond kiitis põhiliselt heaks sm. V. M. Jaroševi käsikirja „Töö kehakultuurikollektiivis“.

Käsikiri on suunatud kirjastamiseks seerias abiks agitaatorile ja propagandistile.

Propaganda- ja agitatsiooniosakond ei ole sm. V. M. Jaroševi käsikirja eesti keelde tõlkimise vastu.

11. septembril 1946. a.

V. Ššeglov,
Propaganda- ja agitatsiooni-
osakonna ülem

A-16481

12815

Vastutav toimetaja A a d u A d a r i

Laadumisele antud 24. X 1946. Trükkimisele antud 21. XI 1946.
Trükiarv 3.200. Paber 61x86. ¹/₃₂. Trükipoognaid 1.63. Trükitähti
trükipoognas 32.640. Arvutuspoognaid 2,6. MB 06767. Tellimise nr. 912.
Trükikoða „Noor-Eesti“, Tartu, Kastani 38.

На эстонском языке. В. М. Ярошев: „Содержание работы коллектива
физической культуры“

I. KEHAKULTUURIKOLLEKTIIVI PÕHIÜLESANDED

Nõukogude Liidu töötajate peamiseks ülesandeks on NSVL rahvamajanduse taastamise ja arendamise viisaastakuplaani täitmine ja ületamine.

Uues stalinlikus viisaastakuplaanis märgitud grandioossed loovtööd peavad mitte ainult ravima sõjas fašistliku Saksamaaga ja tema satelliitidega saadud haavad, vaid muutma meie maa veel võimsamaks, õitsvamaks ja jõukamaks kui ta oli sõjaeelseil aastail.

Rööbiti suurte ülesannetega, mis seisavad ees rahvamajanduse, teaduse, kultuuri ja kunsti aladel, seab uus viisaastakuplaan nõukogude kehakultuuriliikumisele rea poliitilise tähtsusega probleeme.

Kehakultuuriorganisatsioonid peavad kaasa tõmbama oma ridadesse uusi miljoneid töötajaid, et tugevdada nende tervist, et neid kehaliselt mitmekülgsest arendada ja et neid ette valmistada tööks ja kodumaa kaitseks.

Kehakultuur on meie maal mitte ainult tervistamise vahendiks, vaid ta on ka osaks meie noorsoo kommunistlikus kasvatuses, aidates töötajaid organiseerida nende ülesannete täitmisele, mida talle seavad partei ja valitsus. Järelikult: kehakultuuriliikumisest osavõtivate ridade tihendamiseks aitame meie noorsugu kasvatada kommunistlikus vaimus ja organiseerida töötajaid.

Kehakultuuriorganisatsioonid peavad taotlema õppesportitöö kvaliteedi ja meie sportlaste meisterlikkuse tõstmist selleks, et nad rahvusvahelistel kohtumistel

võiksid veel suurema eduga kaitsta meie kodumaa spordiaiu.

Ja lõppeks on kehakultuur ja sport suurepäraseks puhkuseks ja meelelahutuseks.

Need peamised ülesanded on lahendatavad ainult sel tingimusel, et juba olemasolevaid kehakultuurikollektiive organisatsiooniliselt tugevdataks ja et neid loodaks kõigisse ettevõtetesse, asutustesse, õppeasutustesse, kolhoosidesse, sovhoosidesse ning masina-traktorijaamadesse, kusjuures neis kollektiivides peab olema õigesti sisse seatud massiline õppesportitöö.

Kehakultuurikollektiiv on põhiliseks ja tähtsaimaks lüliks. Tema ülesanded lähtuvad neist üldülesandeist, mis on seatud nõukogude kehakultuuriliikumisele, sest et nende ülesannete vahetuks täitjaks on ainuüksi algkollektiiv.

Rajades oma töö valitavuse, laialdase isetegevuse ja oma liikmete initsiatiivi alusele seab kehakultuurikollektiiv oma eesmärgiks kaasa aidata igakülgsele arenenud ja kehaliselt tugevate, osavate, vastupidavate ning karastatud meie maa patriootide kasvatamisele, kes on valmis sotsialistlikuks tööks ja NSVL kaitseks.

Seades kogu oma tegevuse parteiliste ja ametiühinguarorganisatsioonide vahetu juhtimise alla, kommunistlike noorte organisatsiooni osavõtule sellest ning abistamisele kui ka alatisele koostööle ühiskondlike organisatsioonidega, peab kehakultuurikollektiiv:

a) organiseerima mitmesuguste spordialade sektsioone ja kindlustama ettevõtte, asutuse või õppeasutuse töölise, teenistujate või õpilaste laialdaste masside kaasa-tõmbamise neisse;

b) arendama spordisektsioonides massilist õppetreeningutööd kompleksi „Valmis tööks ja NSVL kaitseks“ alusel;

c) süstemaatiliselt organiseerima ja läbi viima massilist sportitööd (võistlused, sõpruskohtumised jne.);

d) korraldama organisatsioonilist tööd;

- e) organiseerima ja läbi viima massilist kehakultuuri- list tervistamistööd käitistes, ühiselamuis jne.;
- f) arendama agitatsioonilist selgitus- ja poliitilist kas- vatustööd;
- g) korraldama finants-majanduslikku tööd;
- h) aktiivselt osa võtma ühiskondlikust poliitilisest ja majanduslikust elust.

II. KEHAKULTUURIKOLLEKTIIVI STRUKTUUR, JUHTIVAD JA KONTROLLIVAD ORGANID NING NENDE FUNKTSIOONID

Kehakultuurikollektiiv asutatakse ettevõtte (artelli), asutuse või õppeasutuse ametiühinguorganisatsiooni juurde, kellele ta otseselt allub. Peale ametiühinguorga- nisatsiooni allub kollektiiv ka sellele spordiselti nõu- kogule ja kehakultuuri- ja spordikomiteele, kus ta on registreeritud kui algne kehakultuuriorganisatsioon.

Kui on koos vähemalt 25 inimest, kes tegelevad või soovivad tegelda kehakultuuri ja spordiga, luuakse orga- niseeriv büroo, mille koosseis aegsasti kooskõlastatakse parteiliste ning kommunistlike noorte organisatsiooni- dega ja mis kinnitatakse ametiühinguorganisatsiooni poolt.

Tavaliselt koostatakse organiseeriv büroo 3—5 ini- mesest. Temale antakse järgmised funktsioonid:

a) agitatsioonilise selgitustöö korraldamine ja keha- kultuuri ning sporti harrastada soovijate registreeri- mine;

b) kollektiivi tegevuse ajutine (kuni nõukogu vali- misteni) juhtimine ja õppesportitöö majanduslik taga- mine;

c) kehakultuurlaste üldkoosoleku (konverentsi) etteval- mistamine ja korraldamine kollektiivi nõukogu valimi- seks või kollektiivi büroo valimiseks seal, kus pole veel loodud spordiselti.

1. Üldkoosolek

Kehakultuurikollektiivi kõrgeimaks juhtivaks organiks on kollektiiviliikmete üldkoosolek. Üldkoosolek valib nõukogu, revisjonikomisjoni, kinnitab spordiürituste töö- ja kalendriplaani, vaatab läbi eelarve, otsustab ergutuste ja karistustega seoses olevad küsimused ja lõppeks kuulab ära nõukogu ja revisjonikomisjoni aruanded, andes nende tegevuse kohta hinnangu.

Üldkoosolek on mainitud küsimuste otsustamiseks täieõiguslik üksnes siis, kui on koos vähemalt kaks kolmandikku kollektiiviliikmeist. Koosolek kutsutakse kokku vähemalt üks kord kahe kuu kohta.

Erakorralisi koosolekuid võib kokku kutsuda nõukogu otsusel või ühe kolmandiku kollektiiviliikmete nõudmisel.

2. Kehakultuurikollektiivi nõukogu (büroo)

Nõukogu (büroo) valitakse üldkoosolekul üheks aastaks. Nõukogu valib oma koosseisust esimehe ja sekretäri ja jagab kohustused ülejäänud nõukoguliikmete vahel.

Nõukoguliikmete arv määratakse üldkoosolekul.

Nõukogu kohustuseks on kollektiivi töö organiseerimine ja juhtimine. Nõukogu peab oma koosolekuid vähemalt kaks korda kuus.

Nõukogu põhifunktsioonideks on järgmiste alade juhtimine:

- a) organisatsiooniline töö;
- b) õppesportitöö;
- c) finants-majanduslik tegevus;
- d) kehakultuuriharrastajate meditsiinilise teenindamise tagamine;
- e) arveldus ja aruandlus.

Kohustuste jaotamine kollektiivi nõukogu liikmete vahel peab toimuma selliselt, et oleks tagatud kõigi ülalmainitud alade juhtimine.

Väga tähtsaks teguriks kehakultuurikollektiivi nõukogu eduka töö kindlustamiseks on laialdase aktiivi loomine ja viimase abi kasutamine kõigis ettevõetavais üritustes.

3. Töökoja, osakonna või fakulteedi kehakultuurlaste grupi nõukogu (kehakultuuriorganisaator)

Juhtumel, kus kehakultuurikollektiiv on loodud ettevõttes, asutuses või õppeasutuses ja vastavalt mõnes töökojas, osakonnas või fakulteedis leidub kehakultuuri ja spordiga tegelda soovijaid vähemalt 25 inimest, siis asutatakse seal kehakultuurlaste grupp, kes valib oma üldkoosolekul nõukogu. Kui aga selliseid inimesi on vähem kui 25, siis valitakse grupi kehakultuuriorganisaator.

Nõukogu või kehakultuuriorganisaatori valimine toimub lahtisel hääletamisel.

Kehakultuurlaste grupi nõukogu töötab kollektiivi nõukogu juhtimisel. Vastava töökoja, osakonna või fakulteedi raamides ta korraldab ja juhib:

- a) agitatsioonilis-propagandatööd liikmete värbamiseks kehakultuurikollektiivi;
- b) töökoja, osakonna või fakulteedi meistrivõistlusi;
- c) oma grupi liikmete õppetööd VTK kompleksi alal;
- d) massilisi kehakultuurilisi tervistavaid vahendeid;
- e) kehakultuurlaste grupi liikmete ja töökoja, osakonna või fakulteedi võistkonna osavõtu kindlustamist kehakultuurikollektiivi nõukogu poolt korraldatavaist üritustest (võistlused, krossid, spartakiaadid, kehakultuuripeod, propagandajooksud jne.);
- f) kehakultuurlaste grupi koosoleku kokkukutsumist;
- g) kehakultuurlaste grupi liikmete, VTK kompleksi normide sooritajate ja kogu grupi töö arveldust;
- h) kontrolli grupiliikmete osavõtu kohta õppetööst spordisektsioonides ja liikmemaksude õigeaegse tasumise kohta seltsile.

4. Spordisektsioonide bürood

Spordisektsioonide töö juhtimiseks valib iga sektsiooni üldkoosolek büroo koosseisuga 3—5 inimest.

Sektsiooni büroo valib omakorda oma koosseisust esimehe ja jagab kohustused ülejäänud liikmete vahel.

Sektsiooni büroo töötab kehakultuurikollektiivi nõukogu vahetul juhtimisel.

Spordisektsiooni funktsioonidesse kuulub:

a) massilisuse tagamine ja uute liikmete värbamine sektsiooni;

b) sektsiooni tööplaani koostamine ja kontroll selle täitmise üle;

c) gruppide ja võistkondade koostamine, arvestades seejuures sugupoolt, vanust ja ettevalmistatavuse astet; nendes vanemate ja kaptenite valimine;

d) õppetreeninguprotsessi organiseerimine, selle juhtimine ja sektsiooni õppusteks kõige vajaliku tagamine (õppeplaanid ja -kavad, tunniplaanid, harjutuskohtade ettevalmistamine, treenerite koosseisu valimine, spordinventari muretsemine jne.);

e) sektsiooni meistrivõistluste organiseerimine ja korraldamine, võistkonna osavõtu kindlustamine rajooni (maakonna), linna või spordiselti meistrivõistlustest antud spordialal;

f) järgusportlaste ettevalmistamine ja kaasaaitamine järgu tõstmiseks järku juba omavail sportlastel; kontroll õppetreeningutöö kvaliteedi, treeningute graafiku täitmise ja kavas ettenähtud materjalide omandamise üle;

g) sektsiooniliikmete poolt VTK normide sooritamise graafiku täitmise tagamine ja oma spordialal treeningu ja normide sooritamise organiseerimine;

h) sektsiooniliikmeile süstemaatilise meditsiinilise järelevaatuse kindlustamine;

i) sotsialistlike võistluste organiseerimine ja osavõtt kõigist kehakultuurikollektiivi nõukogu poolt korraldatavaist üritustest;

j) kontroll liikmemaksude tasumise üle sektsiooni-liikmete poolt;

k) kogu sektsiooni töö arveldus: osavõtt õppustest, VTK normide sooritamine, spordi- ja massürituste tulemused, sporditehnilised saavutused, järgusportlased jne.;

l) kulude eelarve koostamine.

5. Revisjonikomisjon

Revisjonikomisjon valitakse sel juhul, kui kehakultuurikollektiiv omab iseseisvat eelarvet.

Märkus: Summad kehakultuurikollektiivile määravad ametiühinguorganisatsioon ja spordiseltsi nõukogu, kelle juurde kollektiiv on loodud (artellide valitsus).

Revisjonikomisjoni kuuluvad liikmed ei tohi olla vastavas kollektiivis administratiivseil või majanduslikel kohtadel, samuti ei tohi nad olla valitud selle nõukogusse. Revisjonikomisjoni liikmed valivad endi hulgast esimehe.

Revisjonikomisjon täidab järgmisi funktsioone:

a) kontroll kehakultuurikollektiivi summade õige kulutamise üle vastavalt kinnitatud eelarvega;

b) kontroll nõukogu finants-majandusliku tegevuse ja kehakultuurikollektiivile kuuluvate spordiehituste ja ettevõtete ekspluateerimise üle;

c) kontroll arvelduse ja aruandluse olukorra üle.

Revisjonikomisjon allub ainult kehakultuurikollektiivi liikmete üldkoosolekule.

Revisjonikomisjoni liikmed võtavad kollektiivi nõukogu koosolekust osa nõuandva häälega.

Revisjonikomisjon on kohustatud sooritama aasta jooksul vähemalt kaks täielikku revisjoni nõukogu kogu finants-majandusliku tegevuse üle ja revisjoni tulemused koos komisjoni aktide, otsuste ja ettepanekutega läbi arutama kehakultuurikollektiivi liikmete üldkoosolekul. Pärast seda tuleb kõik revisjonimaterjalid üle anda vastavale kõrgemale organisatsioonile.

III. ÕPPESPORDITÖÖ KEHAKULTUURI- KOLLEKTIIVIS

Kehakultuurikollektiivi selgrooks on spordisektsioonid ja massiline õppetreeningutöö neis.

Mõned kehakultuuriorganisatsioonid ja nende juhid on teinud raskeid vigu, kui nad, hindamata süstemaatilise õppesportitöö tähtsust, on pidanud jahti ainult arvudele nii krosside kui ka VTK märkide sooritamise alal, ilma et nad oleksid kontrollinud õppetreeningutöö kvaliteeti.

Selline kitsarinnaline suhtumine on põhjustanud kehakultuurikollektiivi organisatsioonilise nõrgenemise, mis omakorda on ebasoodsalt mõjunud kehakultuurilii-kumise arengule.

Massilisuse ja spordimeisterlikkuse tõstmise tähtsa ülesande lahendamiseks on vaja luua kõigis suuremais ettevõtteis, asutustes ja õppeasutustes kui ka külades elujõulised kollektiivid, teiste sõnadega säärased kollektiivid, kus on spordisektsioonid ja kus tehakse süstemaatilist õppetreeningutööd.

Eeskätt tuleb luua kehakultuurikollektiivides spordi-sektsioonid tähtsaimil spordialadel, nagu võimlemine, kergejõustik, suusatamine, ujumine, spordimängud jne.

Meie noorsugu armastab sporti ja asub sportitöö õige organiseerimise puhul meeleldi mainitud spordialade harrastamisele, millel on suur tervistuslik ja rakenduslik tähtsus.

Pärast spordisektsiooni asutamise organiseerimis-perioodi lõppemist, s. o., kui on registreeritud ühe või teise alaga tegelda soovijad, kui sektsiooniliikmete üld-koosolekul on valitud büroo ja kui bürooliikmete vahel on ülesanded jagatud, on esimeseks ülesandeks konkreetse tööplaani koostamine, nähes selles ette kõik vajalikud üritused ja vahendid, mis on seotud õppetreeningu-töö eduka arendamisega, ja määrates isikud, kes on vastutavad plaani üksikosade täitmise eest tähtajaks.

Plaan, mille esialgu vaatab läbi seksiooni büroo, kantakse ette kinnitamiseks üldkoosolekul ja antakse pärast seda edasi kehakultuurikollektiivi nõukogule.

Seksiooni esimesteks sammudeks on:

Esiteks: harjutuskoha (võimla, spordiväljak, staadion, veespordijaam või suusabaas) muretsemine õppetreeningutööks ja selle elementaarne sisustamine.

Teiseks kohustuslikuks tingimuseks, ilma milleta ei saa loota edule seksiooni töös, on instruktori või treeneri soetamine, kes võiks juhtida treeninguid, äratada huvi ja armastust vastava spordiala vastu ja kes looks kehakultuurlaste aktiivi.

Pärast selle kahe põhilise tähtsusega küsimuse lahendamist võib juba öelda, et on loodud vajalikud eeltingimused eduka sporditöö arendamiseks. Kuid see pole kaugeltki kõik. On veel rida väiksemaid küsimusi, millel on aga suur tähtsus spordiseksiooni tegutsemises.

Kohe esimestel harjutustel tuleb kõik seksiooni registreeritud jagada gruppidesse või, kui on tegemist spordimängudega, võistkondadesse, kusjuures tuleb arvestada osavõtjate ettevalmistatavuse astet, kehalisi omadusi, sugu ja vanust.

On äärmiselt tähtis, et grupi kontingent oleks ses suhtes lähedaselt võrdne. Kogemused näitavad, et kui ühes ja samas grupis või võistkonnas treenivad erineva ettevalmistatavuse astmega isikud, siis see osa, kellele läbivõetav õppematerjal on kerge, tunneb igavust ja hajub pikapeale, kuna teine osa, kellele materjal on liiga raske, lakkab samuti osa võtmast õppustest.

Kui osavõtjad on jagatud gruppidesse ja kui on koostatud tunniplaan, peab seksiooni büroo tõsiselt tähelepanu pöörama sellele, et tunniplaanist peetakse valjult kinni. Lüngad harjutustes, mida võiksid põhjustada näiteks treeneri kohale tulemata jäämine, ruumide puudus jne., mõjuvad väga ebasoodsalt seksiooni tööle.

Iga algaja sportlane peab kohustuslikus korras alluma meditsiinilisele järelevaatusele, kusjuures teda võib harjutustele lubada ainult vastavalt tervislikule seisukorrale. Sektsiooni büroo peab valvama ka selle järele.

Tähtsat osa etendab ka õppetund ise. Ennekõike peab see sisaldama sääraseid materjale, mis oma raskusastmelt ja iseloomult sobiksid tunnist osavõtjaile.

Kõigepealt peab materjal olema metoodiliselt õigesti jagatud kogu tunnile. Iga järgmine tund peab pakkuma midagi uut, et harjutajad tunneksid tunnist lahkudes tarvidust ennast täiustada. Igale grupile tuleb anda kindlad ülesanded teatavaks õppeperioodiks. Need võivad koosneda kindlaksmääratud normide sooritamisest või ettevalmistusest eelseisvaiks võistlusteks, mis on kõige paremaks kokkuvõtteks sooritatavale õppetreeningutööle.

Ei tohi ka unustada õppetunni emotsionaalset külge. Tund peab olema huvitav. Sellest lahkudes peab end tundma erksana ja lõbusana, nii et kannatamatusega jäädakse ootama järgmist tundi.

On täiesti selge, et õppetreeningutöö kõrge kvaliteet on võimalik ainult tingimusel, kui õppeplaani ja -kava on hästi läbi mõeldud, kui instruktor või treener on tundi minnes sellele hoolsasti ette valmistunud ja kui ta hästi tunneb oma õpilaste võimeid ja nõudeid.

Sageli pole spordisektsiooni büroo võimeline aru saama spetsiaalseist metoodilist laadi küsimustest, kuid ta võib ja peabki järjekindlalt jälgima instruktori või treeneri tööd ja osutama talle vajalikku abi.

Instruktori või treeneri töö hindamise parimaks kriteeriumiks on massiline osavõtt tööst, mida ta juhib. Selle järgi on kerge otsustada ka metoodilistes küsimustes.

Nagu juba oli öeldud, peab kogu sektsiooni õppetreeningutöö olema rajatud VTK kompleksi alusele. See ei tähenda aga sugugi, et vastav sektsioon peab tegelema

ainult ettevalmistusega kompleksi normide sooritamiseks ja nende sooritamiseega.

Õppeplaan ja -kava peavad aga olema koostatud nii, et iga õppija võiks seksiooni igapäevaste harjutuste protsessis pikkamööda ette valmistada ja sooritada kõik normid. Selleks peab igal seksioonil olema oma tree-ningute ja normide sooritamise graafik vastavalt hooajale ja õppijate ettevalmistatavuse astmele.

Peamine rõhk selles töös peab olema normide välja-töötamise kvaliteedil.

Seksioon peab aga ka kindlustama oma spordialal ettevalmistumise VTK normide sooritamiseks kui ka normide sooritamise kõigile soovijaile, ka teiste spordi-seksioonide liikmeile. Rohkem ettevalmistunud aktivis-tide hulgast tuleb eesotsas instruktoriga eraldada rida inimesi, kes korraldaksid praktilist õppetööd kõigi soo-vijatega.

Iga spordiseksioon peab võtma oma töö aluseks vas-taval alal järgusportlaste ettevalmistamise kui ka abista-mise järgu tõstmiseks järku juba omavaile sportlastele.

Selle ülesande edukaks täitmiseks peavad seksiooni büroo ja kehakultuurikollektiivi nõukogu järjekindlalt jälgima õppetööd, pakutava materjali omandamise astet, tundidest osavõttu jne. Samuti tuleb järjekindlalt ergu-tada aktiivsemaid ja kiiremini edasijõudvaid õpilasi ja kindlustada massilisust, mis on nii vajalik uue spordi-põlve kasvatamiseks.

Juba seksiooni töö esimestel päevadel peab tegema kõik, et vormistada õppijaid selle spordiselti liikmeks, mille juurde vastav kehakultuurikollektiiv kuulub. Pidevalt tuleb ka jälgida liikmemaksude õigeaegset tasumist ja mitte lubada harjutustele isikuid, kes on seltsist kas välja lülitatud või on sellest mingisugusel põhjusel eemale jäänud.

IV. SPORDIVÕISTLUSTE ORGANISEERIMINE KEHAKULTUURIKOLLEKTIIVIS

Võistlused on kehakultuurikollektiivis kokkuvõtteks, mille järgi otsustatakse õppesportitöö kvaliteeti. Need on omapäraseks eksamiks nii treenerile kui ka õpilastele, samuti spordiseksiooni büroo ja kollektiivi nõukogu juhtivale koosseisule.

Mida organiseeritumalt ja viljakamalt on spordiseksioon töötanud, seda kõrgemad on võistlustel saavutatavad tehnilised resultaadid.

Spordivõistlustel on veel üks väga tähtis iseärasus. Need mitte ei avasta ainult positiivseid tulemusi töös, vaid ka selles esinenud puudusi.

Sageli võib kollektiiv, kes on tehniliselt küll hästi ette valmistatud, kaotada võistlustel puuduliku organiseerituse ja distsipliini tõttu, teiste sõnadega öeldes ebarahuldavalt arendatud kasvatusliku töö tõttu. Ja vastupidi: organiseeritus, distsiplineeritus, seltsimehelik kooskõla ja võidutahe võivad sageli täita ettevalmistuses esinenud lüngad ja aidata kollektiivi võidule.

Sport ei saa eksisteerida ilma võistlusteta, sest need on tema arengu põhistiimuliks.

Hästi organiseeritud ja korraldatud võistlused on heaks agitatsioonivahendiks kehakultuurile ja spordile. Seega on neil kehakultuuriliikumises täita veel üks tähtis ülesanne: laialdaste töötajate masside kaasatõmbamine.

Spordivõistlused on kehakultuurikollektiivis ilmtingimatuks eeltingimuseks massilise kehakultuuri- ja sportitöö arendamiseks.

Ei piisa ainuüksi kollektiivi või võistkonna ettevalmistamisest ja selle osavõtust väljaspool oma ettevõtet, asutust või õppeasutust toimuvaist maakonna, linna või spordiseltsi meistrivõistlustest. Kehakultuurikollektiiv peab ühtlasi olema populaarseks organisatsiooniks. On vaja, et kollektiivist oleksid teadlikud kõik töölised,

teenistujad ja õpilased. Kuid ka ainuüksi teadmisesest, et on olemas kollektiiv, ei piisa, vaid nad peavad teadma kollektiivi võistkondi, parimaid sportlasi ja nende resultate. Piltlikult öeldes noorsugu peab elama oma kollektiivi elu, olema uhke selle võitudele ja koos temaga taluma sportlikku ebaedu. See on vajalikemaid tingimusi, et kollektiiv omaks autoriteeti ja et noorsugu astuks meeleldi selle ridadesse.

Peale osavõtu väljaspool ettevõtet või õppeasutust korraldatavaist võistlustest tuleb neid süstemaatiliselt korraldada ka kollektiivis endas, lähendades neid maksimumaalselt massidele. Tuleb taotella, et spordivõistlused muutuksid traditsiooniks, et noorsugu ootaks neid, et ta arutaks neil saavutatavaid resultate ja oleks „haige“ selle sõna heas mõistes oma töökoja, osakonna või fakulteedi saavutuste pärast.

Kogu vaba aega vabrikus või tehases peab kollektiiv täitma spordiüritustega, püüdes neile kaasa tõmmata noorsugu.

Iga spordisektsioon peab alustama oma hooaega (või ka tegevust) avamisele pühendatud võistlustega. Nende võistluste ülesandeks on pakkuda pilti sellest, missuguste resultaatide ja materjalidega sektsioon alustab oma tööd. Nende võistluste kava peab olema lihtne. Vastavalt sellele, kuidas sektsioon võtab läbi kava materjali, on kasulik korraldada sektsiooni sisemisi võistlusi, võimaldades õppijail katsetada oma võimeid ja ammutada vastavaid kogemusi. Süstemaatiliselt tuleb praktiseerida ka sõpruskohtumisi teiste kehakultuurikollektiivide spordisektsioonidega.

Enne suuremaid võistlusi, millest kollektiiv võtab osa, on väga otstarbekas korraldada valikvõistlused. Ühest küljest sunnib see parimaid sportlasi, kes kaitsevad sektsiooni ja kollektiivi au, pidevamale treeningule, millega nad viimistleavad oma meisterlikkust, teisest küljest sunnib see oma resultate parandama uustulnukaid, kes õpivad juurde oma vanemait seltsimeestelt.

Keskseks sündmuseks sektsiooni elus peavad olema ta sisemised meistrivõistlused, millel selgitatakse kollektiivi vastava spordiala tšempionid.

Meistrivõistluste korraldamisest peab sektsioon kõiki informeerima ja tegema kõik selleks, et võistlustele tuleks maksimaalne arv pealtvaatajaid. Võistlustel saavutatavad resultaadid tuleb kohe teatavaks teha, et pealtvaatajail oleks võistluste käigust selge pilt.

Võrreldes hooaja lõpul meistrivõistlustel saavutatud resultaate avavõistlustel näidatud resultaatidega on kerge kindlaks teha, missuguseid edusamme möödunud perioodi vältel on saavutatud.

Uutest tšempionidest spordialade järgi ja püstitatud rekordeist peab kollektiivi nõukogu andma oma ettevõtte töölistele ja teenistujaile informatsiooni kohaliku ajakirjanduse või raadio kaudu või kehakultuuriõhtuil jne.

Sektsioon peab pidama oma rekordite raamatut. Vastavalt sellele, kuidas sektsioonis tekivad järgusportlased, peab büroo neid kohe vormi kohaselt registreerima, võtma spetsiaalse arveldusele ning välja andma vastavad kaardid või õiendid.

Peale võistluste mõnel vastaval spordialal, mida korraldab sektsioon, ja peale selle osavõttu kõrgemate kehakultuuriorganisatsioonide võistlustest on veel massilised kompleksvõistlused — spartakiaadid, millest võtavad aktiivselt osa kõik kehakultuurikollektiivi sektsioonid kui ka noorsugu, kes ei kuulu veel kollektiivi.

Spartakiaadide tähtsus massilise kehakultuuri- ja sporditöö arendamises ja kehakultuurikollektiivi organisatsioonilises kõvendamises on väga suur. Tavaliselt korraldatakse neid kui suurt traditsioonilist pidu, mida organiseerivad ametiühingute ning kommunistlike noorte organisatsioonid ja kehakultuurikollektiivid.

Kompleksne spartakiaad on ülevaatus kogu kollektiivi ja tema töökodade-osakondade tööst mitte ainult

sporditehniliste resultaate, vaid ka massilisuse tõusu kohta.

Spartakiaadi eesmärgiks on:

a) kaasa aidata noorsoo ja täiskasvanute kaasatõmbamisele kehakultuuri ja spordi harrastamisele;

b) selgitada parimad võistkonnad (töökoja, osakonna või fakulteedi) ja parimad sportlased — spordialade võitjad;

c) teha ülevaade kehakultuurikollektiivi tööst teatava perioodi kohta.

Spartakiaadi korraldamine on kollektiivi tähtsaimaid üritusi, mis pärast kollektiivi nõukogu peab tagama sellele hoolika ettevalmistuse.

Kõigepealt peab nõukogu koos kommunistlike noorte organisatsiooni ja kehakultuurlaste aktiiviga välja töötama spartakiaadi juhendi, milles määratakse kindlaks võistkondade osavõtutingimused, võistluste kord, nende kava ja punktide arvutamise süsteem.

Spartakiaadi juhendis peavad olema selgitatud järgmised alaosad:

a) spartakiaadi ülesanded;

b) võistluste aeg ja koht;

c) spartakiaadi juhtimine;

d) võistkondade koosseis;

e) spartakiaadi kava;

f) resultaate hindamise ja arvutamise süsteem;

g) registreerimine;

h) autasustamine.

Väljatöötatud juhend tuleb läbi arutada töökodade (osakondade või fakulteedide) nõukogudes ja spordisektsioonide büroodes ja pärast seda esitada kinnitamiseks kollektiivi nõukogule.

Eelseisvast spartakiaadist tuleb informeerida mitte ainult kollektiiviliikmeid, vaid võimalikult kogu ettevõtte töölisi.

Spartakiaadi edukaks ettevalmistamiseks ja läbiviimiseks luuakse tavaliselt organiseeriv komitee koosseis-

suga 5—9 inimest ametiühingute ning kommunistlike noorte organisatsioonide, kehakultuurikollektiivi ning tsiviilõhukaitse nõukogude, kohalike ajalehtede toimetuste esindajaist ja spartakiaadi peakohtunikust. Samuti luuakse ka kohtunikekogu, kelle kohustuseks on kõigi spordivõistluste ettevalmistamine ja läbiviimine.

Vastavalt tarvidusele võib spartakiaadi ettevalmistamiseks ja läbiviimiseks luua üksikute alade järgi rea komisjone kehakultuurlaste aktiivi liikmeist eesotsas organiseeriva komitee liikmetega.

Kollektiivi nõukogu koostab spartakiaadi ettevalmistamise plaani, milles peavad olema järgmised alaosad:

a) **Agitatsiooniline**, milles peavad olema loetletud kõik toimingud spartakiaadi tähtsuse ja kava selgitamiseks, võistluskohtade kaunistamine (ehimine), kehakultuuriõhtute organiseerimine, spartakiaadi avamine ning lõpetamine ja informatsioon võistkondade ettevalmistuse käigu kohta.

b) **Sportlik**, milles peab olema ette nähtud: kalendriplaani väljatötamine kõigi võistluste läbiviimiseks, kohtunike määramine, töökodade büroodele abi osutamine võistkondade ettevalmistamise küsimustes, kontroll võistluskohtade ettevalmistamise ja vajaliku inventari muretsemise üle, konsultatsioonide organiseerimine treeningute korraldamise metoodika küsimuste kohta ja kõigile võistlejaile arstliku kontrolli ning võistluste meditsiiniline teenindamise organiseerimine.

c) **Majanduslik**, milles peavad olema kulude eelarvete koostamine ja kinnitamine, võistluskohtade ettevalmistamine ja sisustamine, vajalike baaside üürimine, auhindade, diplomite jne. muretsemine.

Spartakiaadi ettevalmistusplaanis peavad olema määratud täpsed tähtajad plaani üksikosade täitmiseks ja isikud, kes selle eest vastutavad.

Spartakiaadi ettevalmistamine ise peab olema kehakultuuri- ja sporditöö elustamise vahendiks ja äratama

kehakultuurikollektiivide tähelepanu ettevõtte tööliste ja teenistujate laialdastes massides.

Spartakiaadi kavasse võetakse tavaliselt kolm osa:

a) näitlik (demonstratsioon-) osa;

b) sportlikud massiüritused;

c) sportlik osa.

Esimene osa peab kujunema suurepäraseks agitatsioonitoiminguks. Sellesse kuuluvad spartakiaadi pidulik avamine, lipu heiskamine, osavõtjate paraad ja spordisektsioonide demonstratsiooniesinemised. Samasugust laadi toiminguid tuleb korraldada ka spartakiaadi lõppemisel.

Sportlikud massiüritused on säärased, millest vahetult võtavad osa ka pealtvaatajad ise. Selle eesmärgiga organiseeritakse massimänge, atraktsioone, teatejookse, kõievedu, võistlusi rahvuslikel spordialadel jne.

Sportlik osa peab sisaldama kompleksvõistlusi vastavalt spartakiaadi juhendile. Juhendi koostamisel tuleb arvestada kehakultuurikollektiivi reaalseid võimalusi. Peab ka meeles pidama, et spartakiaadi kavasse võetavad alad saavad suure tõuke edasiseks arenguks, mis pärast selleks on kõige otstarbekam kasutada spartakiaadi. Kogemused näitavad, et spartakiaade võib olla kahte tüüpi. Ühed koosnevad peamiselt sellistest spordialadest, mis on seotud kindla hooajaga (suvisel või talvisel). Säärased spartakiaadid korraldatakse tavaliselt lühikese aja vältel.

Kuid on ka spartakiaade palju laiema kavaga, milles on nii talvised kui ka suvised spordialad. Niisugused spartakiaadid haaravad tavaliselt pikema ajaperioodi, nii suvi- kui ka talihooaja. Neid korraldatakse õppeasutustes.

Toome mõningad kavavariandid spartakiaadide kohta:

1. Vabriku või tehase suvispartakiaad (töötajate arv 1000—1500 inimest):

a) kergejõustik: 100 m jooksud meestele ja naistele; 1000 m murdmaajooks meestele ja 500 m naistele; kau-

gus- ja kõrgushüpe meestele ja naistele; 150 m takistusala läbimine (VTK I astme tingimustes); granaadivise meestele ja naistele; 4×100 m teatejooksud meestele ja naistele;

b) 100 ja 400 m vabaujumine meestele, 50 ja 100 m vabaujumine naistele;

c) võimlemine: VTK I astme normide kava järgi;

d) 1 km rahvaerutamine meestele ja naistele;

e) jalgrattasõit maanteel: 20 km meestele ja 10 km naistele;

f) spordimängud: jalgpall ja kurnimäng*) — üks meeskond igast töökojast; korvpall ja võrkpall — üks mees- ja naiskond igast töökojast;

2. Vabriku või tehase talisparkiaad:

a) võimlemine: VTK I astme normide kava järgi;

b) suusatamine: 10 ja 20 km meestele, 3 ja 5 km naistele, 5×10 km meestele ja 5×3 km naistele;

c) kiiruisutamine: 500 ja 3000 m meestele, 100 ja 500 m naistele;

d) male: 5-liikmeline võistkond igast töökojast;

e) kabe: 5-liikmeline võistkond igast töökojast;

f) spordimängud: jääpall, võrkpall ja korvpall — üks mees- ja naiskond igast töökojast.

3. Spartakiaad tali- ja suvialadega:

Taliperiood

a) võimlemine: IV järgu kava järgi meestele ja naistele;

b) suusatamine: 10 ja 20 km meestele, 3 ja 5 km naistele, 10×10 km meestele ja 10×3 km naistele;

c) laskesport: üks võistkond igast fakulteedist;

d) poks: üks meeskond igast fakulteedist;

e) vehklemine: üks mees- ja naiskond igast fakulteedist;

*) Nõukogude Eestis, kus kurnimäng pole levinud, asendatagu see mõne muu mänguga.

f) spordimängud: korvpall — üks mees- ja naiskond igast fakulteedist.

Kevad-suviperiood

a) kergejõustik: 1000 m murdmaajooks meestele ja 500 m naistele; 100 m jooksud meestele ja naistele; kõrgus- ja kaugushüpe meestele ja naistele; granaadivise, kettaheide ja kuulitõuge meestele ja naistele; 150 m takistusala (VTK I astme normide järgi); 4×100 m meestele ja naistele; 5×1000 m meestele ja 5×500 m naistele;

b) 100 ja 200 m vabaujumine meestele, 50 ja 100 m vabaujumine naistele, 4×100 m teateujumine meestele ja 4×50 m teateujumine naistele;

c) jalgrattasõit maanteel: 20 km meestele ja 10 km naistele;

d) spordimängud: jalgpall ja mingi muu mäng meeskondadele, korvpall ja tennis mees- ja naiskondadele.

Pärast spartakiaadi kava kindlaksmääramist tuleb välja töötada selle läbiviimise kalendriplaani.

Juhul, kui spartakiaadi kava koosneb säärastest aladest, mida on võimalik läbi viia lühikese aja jooksul, on kõige otstarbekam jagada kalendriplaani ühele nädalale, arvestades nii, et spartakiaadi avamine ja lõpetamine langeksid puhkepäevale. Kui aga spartakiaad koosneb nii talvistest kui ka suvistest spordialadest, sõltub kalendriplaani koostamine aastaegadest, kusjuures tuleb arvestada, millal võistlejail on rohkem vaba aega.

Vastavalt sellele, kuidas möödub iga võistluste päev spartakiaadil, teeb kohtunikekogu kokkuvõtteid ja selgitab võitjaid.

Üldvõitja kindlaksmääramiseks on kõige lihtsamaks süsteemiks väikesim punktide kogusumma. See süsteem koosneb sellest, et igal alal saab kollektiiv punkte järjekorras: I koht 1 punkt, II koht 2 punkti jne. Võitjaks on kollektiiv, kes kõigi alade kohta saavutab kõige vähem punkte. Siin on aga peatingimuseks, et kõik

kollektiivid peavad startima kõigil arvestamisele tulevail aladel.

Spartakiaadil tuleb välja selgitada mitte ainult parim töökoda, osakond või fakulteet, vaid ka noorsoo sporditehniliste resultaate üldine tõus kui ka suutelisimad sportlased uustulnukate hulgast. Spartakiaad peab kaasa aitama kehakultuurikollektiivi organisatsioonilisele tugevdamisele. See peab kaasa aitama kollektiivi spordimassilisuse ja järgusportlaste arvu tõusule. Alles siis võib spartakiaadi korraldamist pidada õnnestunuks.

V. KEHAKULTUURILINE TERVISTUSLIK TÖÖ KEHAKULTUURIKOLLEKTIIVIS

Peale õppetreeningutöö ja spordivõistluste omab väga suurt tähtsust õigesti organiseeritud massiline kehakultuuriline tervistuslik töö. Selle peab kehakultuurikollektiiv läbi viima koos ametiühingu- ja kommunistlike noorte organisatsioonidega.

Kehakultuurilist tervistuslikku tööd tuleb süstemaatiliselt korraldada mitte ainult kehakultuurikollektiivi liikmetega, vaid ka kõigi vastava ettevõtte või asutuse töölised, teenistujate ja õpilastega.

Massilise kehakultuurilise tervistusliku töö hulka kuulub:

- a) hommikvõimlemise ja kehakultuuripauside organiseerimine ja läbiviimine käitises;
- b) massilise osavõtuga jalutuskäigud, ekskursioonid ja turistlikud matkad;
- c) kehakultuuriüritused ühiselamuis ja noortelinnades;
- d) massilise osavõtuga suusatamisretked ja liuväljakute kollektiivne külastamine;
- e) kehakultuuritöö organiseerimine pioneerilaagris ja lastega;
- f) arstlik-kehakultuurilise konsultatsiooni organiseerimine.

Väga tähtsat osa etendab ka spetsiaalsete gruppide organiseerimine uustulnukaile (algajaile), mille eesmärgiks on anda neile elementaarseid teadmisi spordis. Tunnid selliseile gruppidele tuleb rajada peamiselt emotsionaalsele materjalile, spordimängude elementidele jne.

Kogemused näitavad, et õige organiseerimise puhul töötavad väga hästi ka täiskasvanute grupid. Väga tähtsaks teguriks normaalseks kehakultuuritööks täiskasvanutega on kogenud treener, kes oskab õigesti organiseerida õppeprotsessi ja süstemaatilist meditsiinilist kontrolli harjutajate tervisliku seisukorra üle.

Tõsist tähelepanu tuleb pöörata täiskasvanute gruppide koosseisude komplekteerimisele. Ei tohi lubada mitteküllaldaselt ettevalmistatud täiskasvanute ühis-
harjutusi noortega.

Väga kasulik nii tervistuslikust kui ka kasvatuslikust lähtekohast on kunstvõimlemise gruppide organiseerimine naistele.

Algajate ja täiskasvanute grupid kunstvõimlemise alal ei tohi endale seada eesmärgiks mingisugusel alal järgusportlaste ettevalmistamist. Küll on aga nende eesmärgiks koondada maksimaalset hulka noori ja täiskasvanuid, et neile võimaldada kehakultuuri süstemaatilist harrastamist.

Kõik need massilise kehakultuurilise tervistamise töö moodused on väga tähtsaks teguriks tervise kõvendamisel, tootmisjõudluse tõstmisel ja töötajaile kultuurse puhuse võimaldamisel.

Hästikorraldatud kehalise tervistusliku töö suur tähtsus seisneb ka selles, et selle kaudu tõmmata nii noorsugu kui ka täiskasvanuid kehakultuuriliikumisse, nii et nad pikapeale hakkavad sellest aktiivselt osa võtma.

Regulaarse hommikvõimlemise harrastamisega või osavõtuga mängudest massilistel kehakultuuripidudel võib igaüks enda nahal tunda kehaliste harjutuste suurt kasulikkust ja vajadust. See, kes täna veel võttis osa ainult turistlikust matkast või tegeles algajate grupis,

valib pärast mõne aja möödumist endale teda rohkem huvitava spordiala ja astub vastava spordisektsiooni liikmeks.

Massilise kehakultuurilise tervistusliku töö arendamine on nagu mingisuguseks reservuaariks, kust kehakultuurikollektiiv ammutab järjest uusi kaadreid, täites seega väga tähtsa ülesande massilisuse kindlustamiseks oma töös.

1. Hommikvõimlemise organiseerimine

Hommikvõimlemise tähtsus on väga suur nii tervise tugevdamise kui ka tööjõudluse tõstmise ja organismi vastupanu suurendamise seisukohast igasugustele haigustele.

Oma kirjas õele kirjutas Lenin:

„Aga peaasi, ära unusta igapäevast kohustuslikku võimlemist, sunni end sooritama mitukümmend (ilma järeleandmiseta!) mitmesugust liigutust. See on väga tähtis.“

Hommikvõimlemise organiseerimiseks käitises või õppeasutuses peab kehakultuurikollektiiv tarvitusele võtma rea vahendeid.

Kõigepealt tuleb kõigis töökodades, osakondades või fakultetidest selgitada hommikvõimlemise tähtsust. Selle eesmärgiga peab kehakultuurikollektiivi nõukogu korraldama lõunavaheaegadel seeriavestlusi. Soovitav on ka klubis korraldada sel teemal loeng koos vastavate kinofilmide demonstreerimisega.

Hommikvõimlemine tuleb sooritada enne töö algust ja, kui on võimalik, värskes õhus (õues, väikesel muruplatsil või pargis). Organiseerides hommikvõimlemist eraldavad töökodade nõukogud või kehakultuuriorganisatsioonid igas töökojas kaks-kolm rohkem ettevalmistatud kehakultuurlast-aktivisti, korraldades neile instruktori juhatusel seminari.

Seminaris selgitatakse hommikvõimlemise läbiviimise põhiprintsiipe, jagatakse algteadmisi instruktori töös ja õpetatakse kätte mõned harjutuste kompleksid.

Iga seminarist katsetab esialgu harjutuste komplekside läbiviimist instruktori juuresolekul teiste kuulajatega. Pärast seda analüüsitakse tundi ja märgitakse ära esinenud vead.

Kui seminaris käijad on juba omandanud õppematerjali ja võivad iseseisvalt juhtida harjutusi, siis kollektiivi nõukogu teatab töölistele ja teenistujatele harjutuste algusest, ajast ja kohast.

Aktivistid korraldavad hommikvõimlemist igaüks oma töökojas, kusjuures seda jälgib instruktor, kes pärast tundi arutab selle läbi, juhtides tähelepanu positiivseile ja negatiivseile külgedele.

Pärast seda, kui õpitud harjutuste kompleksid on juba läbi võetud, kogunevad ühiskondlikud instruktorid uute harjutuste komplekside õppimiseks.

Töökodade nõukogud jälgivad ühiskondlike instruktorite tööd, harjutustest osavõttu ja teevad vastavat agitatsioonilist selgitustööd.

Tuleb ka organiseerida kehakultuuripause. Neid korraldatakse tavaliselt pärast tööpäeva esimese poole lõppu samade ühiskondlike instruktorite juhtimisel.

2. Massilise osavõtuga jalutuskäikude, ekskursioonide ja turistlike matkade organiseerimine

Massilise osavõtuga jalutuskäigud on meil kujunenud tähtsaks kultuurharidusliku töö mooduseks, mida töötajad väga armastavad. Kahjuks ei oska aga kõik kehakultuurikollektiivid seda kasutada kehakultuurilise tervistusliku töö vahendina.

Kehakultuurikollektiivi nõukogu peab kõige aktiivsemalt osa võtma massilise osavõtuga jalutuskäikude ettevalmistamisest ja läbiviimisest. Nõukogu ülesandeks on neid jalutuskäike rikastada kehakultuuriüritustega.

Enne jalutuskäiku tuleb koostada selle kava, võttes arvesse jalutuskäigu marsruudi ja sellest osavõtjate kontingendi.

Kollektiivi nõukogu peab moodustama oma aktivistide grupi, kes võiks korraldada rühmamänge, -tantse jne. Jalutuskäikude ajal on mõeldav soovijaile korraldada ka spordivõistlusi lihtsamatel spordialadel. Võib korraldada ka võistlusi granaadiviskes märgi pihta ja kaugusele, kõrgus- ja kaugushüppes, lühijooksudes, ujumises jne. Võitjad tuleb välja tõsta, autasustades neid diplomite või auhindadega. Puhkumomentidel võib korraldada vestlusi kehakultuurilistel teemadel.

Jalutuskäigu lõpul on väga hea korraldada demonstratsioonkohtumisi võistkondade vahel ja seksioonide esinemisi.

Hoolikalt ettevalmistatud ja korraldatud massiline jalutuskäik, millesse on lülitatud kehakultuuri- ja spordielemente, ei ole mitte ainult huvitav, vaid on ka heaks agitatsioonivahendiks töötajate värbamiseks kehakultuuriliikumise ridadesse.

Samasugust osa etendavad ka kehakultuurikollektiivi poolt korraldatavad ekskursioonid ja turistlikud matkad. Erinevus on üksnes selles, et viimased on juba iseendast kehakultuuriüritused, kusjuures neid tavaliselt korraldatakse kehakultuurikollektiivi nõukogu või kommunistlike noorte initsiatiivil.

Turistlikud matkad on suurepäraseks tervistamise ja meelelahutuse vahendiks. Juurdepääs neile on vaba peaaegu kõigile vanusekategorიაile. Nende edu sõltub kehakultuurikollektiivi ja kommunistlike noorte organisatsioonide juhtide initsiatiivist ja operatiivsusest.

3. Kehakultuuriüritused ühiselamuis ja noortega

Kehakultuurikollektiiv ei tohi piirduda tegevusega ainult oma vabriku, tehase, käitise või õppeasutuse raa-

mes. Tema ülesandeks on viia kehakultuur ja sport töötajate igapäevasesse ellu.

Iga suurem vabrik, tehas, käitis või õppeasutus omab oma ühiselamuid ja noortekodusid, kus elavad peamiselt noored.

Tööst või õppusest vaba aja veetmiseks peab kehakultuurikollektiivi nõukogu aitama organiseerida ühiselamuis ja noortekodudes kehakultuuri- ja sporditööd. Ta peab organiseerima noorsugu ja kommunistlike noorte ning majanduslike organisatsioonide abil sisustama lihtsamaid spordibaase, nagu võrk- ja korvpalliväljakud, võimlemisriistastiku jne., muretsedes vajalikul määral ka spordiinventari, nagu pallid, võrgud jne., et korraldada noorte hulgas praktilist tööd ja ellu äratada kehakultuurlaste aktiive.

Suure eduga võib ühiselamuis ja noortekodudes toimuda hommikvõimlemine, mida juhivad neis asuvad kehakultuurlaste aktiivi jõud.

Talvel võib ühiselamute juurde asutada väikesed suusabaasid, rajada liuväljakud jne.

Kehakultuuri- ja sporditöö moodused ühiselamuis võivad olla mitmepärased, alates lihtsaist tervistuslikest üritustest, nagu seda on hommikvõimlemine, suusatamine, uisutamine jne., kuni puht-sporditöö organiseerimiseni, nagu seda on võistlused võrkpallis, korvpallis, males, kabes jne.

Ka võib korraldada ühiselamu meistrivõistlusi mitmesugustel aladel, nagu kergejõustik, ujumine, suusatamine jne., ja sõprusvõistlusi läheduses asetsevate teiste ühiselamutega.

Selline töö kajastub väga ruttu ja positiivselt kehakultuurikollektiivi tegevuses. Neist, kes ühiselamuis hakkavad regulaarselt tegelema kehakultuuriga, saab kollektiiv varsti oma ridadesse uue kontingendi võimelist noorsugu.

4. Massilise osavõtuga suusatamisretked ja liuväljakute kollektiivne külastamine

Talispondialadel, nagu suusatamine, uisutamine jne., on väga kasulik mõju tervise kõvendamisele. Viibimine puhtas värskes õhus karastab organismi, muudab selle immuunseks külmetuste vastu ja mõjub hästi siseorganite tegevusele.

Kahjuks arendavad mõned kehakultuurikollektiivid tööd talispordialadel peamiselt kitsamate sportlasgruppidega, kes esinevad võistlustel, ja pööravad üldse vähe tähelepanu suusatamisele ja uisutamisele, mis on aga suurepäraseks tervistuslikeks vahendeiks.

Massiliste suusatamisretkede korraldamine ja kollektiivne liuväljakute külastamine puhkepäevadel leiavad aga sooja vastukõla noorsoo hulgas.

Tähtsaimaks eeltingimuseks säärase ürituste läbiviimiseks on nende hoolikas ettevalmistamine ja organiseerimine kehakultuurikollektiivi nõukogu poolt. Viimane peab ette nägema kõik peenused, alates kogunemiskoha kindlaksmääramisest, vajaliku spordiinventari muretsemisest ja lõpetades toitlustamise ja teiste küsimustega.

Selliste ürituste puhul lasub peamine organiseerimise raskus vastaval spordisektsioonil (suusatamise või kiiruisutamise).

Organiseerides massilist suusatamisretke peab suusatamise sektsiooni büroo kindlaks määrama selle marsruudi, valima parimate suusatajate hulgast mõned inimesed nende õpetamiseks, kes ei oska suusatada, märkima distantsid võistluste korraldamiseks, moodustama komisjonid VTK normide vastuvõtmiseks ja kohtunikekogu, eraldama mõned suusatajad-aktivistid mängude korraldamiseks suuskadel, mäestlaskumisteks jne.

Hästiõnnestunud suusatamisretk võib olla heaks agitatsiooniks talispordialade harrastamisele, mis aitab kaasa massilise sporditöö arendamisele kehakultuurikollektiivis.

5. Kehakultuuritöö organiseerimine lastega

Kehakultuurikollektiivi nõukogu ülesandeks on ka kehakultuuri- ja sporditöö organiseerimine oma käitise või asutuse tööliste ja teenistujate lastega. Igakülgset abi kehalises kasvatuses lastega peab kollektiiv osutama pioneeride organisatsioonile. Eriti tähtis on see abi pioneerilaagrite korraldamise perioodil.

Enne laagri külastamist peab kollektiivi nõukogu korraldama seminari pioneeride juhtidele, tutvustades neid kehakultuuritöö korruga pioneerilaagreis. Juhtidele õpetatakse hommikvõimlemise läbiviimist, spordimängude korraldamist, treeningutöö organiseerimist kergejõustikus, ujumises jne. Kollektiivi nõukogu kohustuseks on ka pioneeride varustamine vajaliku spordiinventariga. Samuti tuleb määrata ühiskondlikud instruktorid, keda kooskõlas kohalike parteiliste, kommunistlike noorte ja ametiühingute organisatsioonidega saadetakse laagresse juhtima kehakultuuri- ja sporditööd.

Peale muu organiseerib kollektiivi nõukogu mitmesugustel aladel lastegruppe. Neid grupe on hea moodustada spordisektsioonide juurde, pannes nende juhtimise paremini ettevalmistatud kehakultuurlaste aktiivile, kes aga töötab sektsiooni kehakultuuriõpetaja või treeneri järelevalvel.

Huvitavate kogemustega on rikastunud mõned kehakultuurikollektiivid, kes peale töö oma käitise või ettevõtte tööliste ja teenistujate lastega organiseerisid kehakultuuri- ja sporditööd kõigi nende laste hulgas, kes elasid vastavas rajoonis. Aluseks sellele tööle oli võistluste korraldamine nn. metsikute jalgpallimeeskondade vahel. Hiljem vahetasid lapsed meeleldi tolmuse tänava ja neil jalgpalli asendanud konservikarbi puhta ja sisustatud staadioni ja tõelise jalgpalliga. Sportimine haaras lapsi üha rohkem ja varsti hakkasid nad süstemaatiliselt harjutama laste spordigruppides.

Kehakultuuri- ja sporditöö arendamine lastega etendab suurt kasvatuslikku osa, aitab luua uut sportlaspõlve ja tõsta meie maa sporditehniliste saavutuste taset.

6. Arstlik-kehakultuurilise konsultatsiooni organiseerimine

Kehakultuur on meie maal rajatud valjult teaduslikule alusele, mispärast edukas tervistuslik töö töötajate hulgas pole mõeldav ilma arstide vahetu ja aktiivse osavõtuta sellest.

Peale süstemaatilise arstliku kontrolli organiseerimise kehakultuuri- ja spordiharrastajate hulgas on väga vajalik ka konsultatsioonide organiseerimine arstide ja kehakultuuriõpetajatega.

Konsultatsiooni antakse tavaliselt ettevõtte, asuluse või õppeasutuse meditsiinilises punktis.

Seal võib iga tööline, teenistuja või õpilane mitte ainult kontrollida oma tervislikku seisukorda, vaid saada ka vajalikku nõuannet näiteks selle kohta, missuguste kehaliste harjutustega oleks tal kõige sobivam tegelda, kuidas võtta päikese-, õhu- ja veevanne oma tervise tugevdamiseks, kuidas karastada oma organismi jne. Sealt võib saada ka vastuseid sporditeemaatilistes küsimustes.

Õigesti organiseeritud arstlik-kehakultuuriline konsultatsioon toob suurt kasu tervistamise küsimustes kui ka noorsoo kaasatõmbamiseks kehakultuurikollektiivi.

VI. ORGANISATSIOONILINE TÖÖ KEHAKULTUURIKOLLEKTIIVIS

Tähtsaimaid alasid kehakultuurikollektiivi ja tema nõukogu tegevuses on organisatsiooniline töö.

Seda iseloomustades lausus seltsimees Stalin:

„...Pärast seda, kui on antud õige poliitiline joon, otsustab organisatsiooniline töö kõik, sealhulgas ka poliit-

tilise joone enda saatuse, — selle täitmise või selle läbi-
kukkumise.“

Kuni pole lahendatud põhilised organisatsioonilised
küsimused, ei saa ühtegi üritust edukalt läbi viia.

Organisatsiooniline töö on nagu ühendavaks lüliks
küsimuse teoreetilise lahendamise ning planeerimise ja
praktilise realiseerimise vahel.

Isegi parimini koostatud plaan ei ole realiseeritav
ning jääb ainult paberile, kui sellel puudub kindel orga-
nisatsiooniline alus.

Esimeseks ülesandeks organisatsioonilises korras keha-
kultuurikollektiivis on selle struktuuri kõrvalekaldumatu
jälgimine, mis on rajatud nõukogude kehakultuuriliiku-
mise ehitamise printsiipidele. Nende printsiipide aluseks
on: kõigi juhtivate ja kontrollivate organite valitavus
ülalt kuni alla, süstemaatiline aruandlus valijate ees ja
isetegevus. Teiste sõnadega, see tähendab kehakultuur-
laste masside laialdast osavõttu kõigist kollektiivi nõu-
kogu poolt läbiviidavaist üritustest. Ja seepärast on täht-
saimaks osaks kehakultuurikollektiivi töös kehakultuur-
laste aktiivi loomine ja selle hulgast suutelisemate edu-
tamine juhtivale tööle, samuti olemasolevate kaadrite
õige paigutamine.

Seda kahte põhiprintsiipi — valitavust ja isetegevust —
pole aga kahjuks meie kehakultuurikollektiivide tegevu-
ses alati silmas peetud. Esineb juhtumeid, kus kollektiivi
juhib aasta või veel kauem ainult organiseeriv büroo ja
kus pole valitud nõukogusid, büroosid ja teisi juhtivaid
organeid.

Niisugustes kollektiivides tegeldakse peamiselt kitsa
grupi sportlastega, puudub töö planeerimine, kollektiivi
pole kaasa tõmmatud noorsoo ja täiskasvanute põhi-
massi, puudub kehakultuurlaste aktiiv ja kogu tööd
arendatakse peamiselt palgalise aparatuuri jõududega.

Organisatsioonilise töö põhiosadeks on:

a) kollektiivi liikmeskonna registreerimine vormi
kohaselt ja liikmemaksude vastuvõtmine;

b) kollektiivi tegevuse planeerimine, kontroll tööplaani täitmise üle ja kulude eelarve koostamine;

c) kehakultuurlaste aktiivi loomine, sellega töötamine, selle abi kasutamine kõigis ettevõetavais üritustes kui ka igasuguste komisjonide loomine mitmesuguste küsimuste alal;

d) kehakultuuritöö organiseerimine töökodades, osakondades, ühiselamuis, noortekodudes jne., neis kehakultuurlaste gruppide loomine ja juhtivate organite — nõukogude — valimine;

e) alatise sideme loomine juhtivate ja ühiskondlike organisatsioonidega;

f) poliitilise kasvatustöö ja agitatsioonilise selgitustöö korraldamine;

g) sotsialistlike võistluste korraldamine;

h) kollektiivi töö arvelduse ja aruandluse korraldamine.

Peab lisama, et enamiku ülaltoodud töö põhiosadest peavad teostama ka töökodade kehakultuurlaste gruppide nõukogud, spordisektsioonide bürood ja kehakultuuriorganisaatorid ühiselamuis ja noortekodudes, kuid selle erinevusega, et nende tegevus on koostosaks kogu kollektiivi organisatsioonilises töös.

Vaatleme mõningaid loetletud organisatsioonilise töö põhiosasid, jättes vahele need, millest oli juttu eespool.

1. Liikmeskonna vormistamine kollektiivis

Täiesti vääralt peetakse mõnel pool kollektiivi liikmeskonna vormistamist lihtsaks formaalsuseks. Kuid kõigi liikmeks vastuvõtmise määruste jälgimine on võrdlemisi tähtsaks distsiplineerivaks teguriks, mis tõstab uute liikmete vastutustunnet kehakultuurikollektiivi ees.

Sisseastuja peab esitama avalduse töökoja nõukogule või viimase puudumisel kollektiivi nõukogule. Enne seda

peab ta tutvuma spordiseltsi põhikirjaga ja liikme õiguste ning kohustustega.

Nõukogu peab avalduse läbi vaatama, arutama seda avalduse esitaja juuresolekul ja pärast tegema vastava otsuse. Pärast liikmeks vastuvõtmist antakse välja liikmekaart, nõutakse sisse sisseastumismaks ja jälgitakse liikmemaksu edaspidist regulaarset tasumist.

Juhul, kui seltsiliige ei täida põhikirja (käitub distsiplineerimatult, puudub harjutustelt, ei tasu liikmemaksu jne.), peab seltsi nõukogu küsimust viivitamatult arutama ja võtma tarvitusele vastavad kasvatuslikku või administratiivset laadi abinõud.

Parimate kollektiivide kogemused näitavad, et kinnipidamine liikmeks vastuvõtmise määrustest ja alaline kontroll põhikirja täitmise üle tõstab organiseeritust ja distsipliini kehakultuurikollektiivis.

2. Töö planeerimine kehakultuurikollektiivis

Sõltuvalt töötingimustest (vabrik, tehas, asutus või õppeasutus; noorsoo koosseis; assigneeringute eelarve; spordiehitused jne.) koostab kehakultuurikollektiiv üldise aasta-tööplaani. Sellesse peavad olema võetud kõik tähtsamad küsimused, mis aasta jooksul tahetakse lahendada.

Peale aastaplaani peavad kollektiivil olema ka kvartaliplaanid. Neis peavad olema märgitud kõik üritused, mis kavatakse teostada kolme kuu jooksul. (Vt. lisa 1.)

Kvartaliplaan koostatakse seltsi aastaplaani kui ka töökodade nõukogude ja spordisektsioonide büroode tööplaanide alusel.

Kollektiivi nõukogul on soovitatav omada ka kuu-tööplaanid, milles on märgitud ühtede või teiste ürituste tähtajad kui ka vastutavad isikud nende ürituste ettevalmistamise ja teostamise eest.

Kogu töö planeerimisel peab kehakultuurikollektiiv arvesse võtma nii enda kui ka ülamate kehakultuuri-

organisatsioonide (spordiselti nõukogu, linna või maakonna ja vabariikliku kehakultuuri- ja spordikomitee) üritused.

Tähtsaimaks osaks kollektiivi tegevuse planeerimisel on õppesportitööplaani väljatöötamine, mida võetakse töö üldplaani põhiosana.

Kehakultuurikollektiivi õppesportitööplaani alusel koostatakse:

a) Massispordiürituste (võistluste, spartakiaadide, pidustuste jne.) kalender (vt. lisa 2);

b) spordisektsioonide ja igasuguste gruppide tunniplaan;

c) VTK I ja II astme normide ettevalmistamise ja sooritamise graafik, mis koostatakse kõigi spordisektsioonide graafikute alusel (vt. lisa 3).

Õppesportitöö-plaani, VTK kompleksi normide ettevalmistamise ja sooritamise graafiku kui massispordiürituste kalendri töötab üheks aastaks välja instruktor ja selle kinnitab kehakultuurikollektiivi nõukogu.

Spordisektsioonide tunniplaan koostatakse kaks korda aastas — suvi- ja talihooajale, kusjuures selle kinnitab samuti kehakultuurikollektiivi nõukogu.

Iga spordisektsioon peab omama järgmisi dokumente, mis määravad kindlaks õppesportitöö sisu ja tähtjad:

a) harjutuste kava üheks aastaks, mis on koostatud ühtse riikliku kava alusel;

b) õppeplaani ja töögraafiku, mis on samuti koostatud üheks aastaks;

c) tundide järgi koostatud tööplaani, samuti üheks aastaks.

Kõik need dokumendid koostab spordisektsiooniinstruktor, treener või kehakultuuriõpetaja, kusjuures sektsiooni büroo arutab need läbi ja esitab pärast seda kinnitamiseks kollektiivi nõukogule, mis siis hiljem tehakse teatavaks harjutajaile.

Tähtsaks tingimuseks õppesportitöö õigeks organiseerimiseks on hästi korraldatud arveldus. See aitab õige-

aegselt avastada tööpuudused ja tõstab treenerite koosseisu kui ka juhtivate töötajate ja kehakultuurlaste aktiivi vastutust antud ülesannete täitmise eest.

Töö arvelduse õigeks organiseerimiseks peab kehakultuurikollektiiv peale üldiste arveldusmaterjalide omama veel raamatu, millesse märgitakse kõik läbiviidud üritused, spordivõistluste resultaadid ja kokkuvõtted kollektiivi osavõtust mitmesugustest massispordiüritustest, peale selle veel rekordite raamatu, kuhu registreeritakse kõik parimad saavutused mitmesugustel spordialadel.

Iga spordisektsioon või õppegrupp peab omama:

a) harjutajate nimekirja märkustega meditsiinilise järelevaatuse kohta;

b) harjutuste päeviku, millesse märgitakse peetud tundide sisu ja osavõtt tunnist.

Kollektiivi spordivõistluste kalendri koostamine peab olema rajatud järgmistele printsiipidele:

a) kalendri stabiilsus ja aastast aastasse peetavate traditsiooniliste võistluste kindlaksmääramine;

b) võistluste massilisus, kaasa tõmmates võistlustest osavõtuks mitte ainult kehakultuurikollektiivi liikmeid, vaid kõiki vastava asutuse töötajaid, kes veel pole haaranud kehakultuuri ja spordi regulaarsele harrastamisele;

c) VTK kompleksi kuuluvate tähtsamate spordialade (võimlemine, kergejõustik, suusatamine, ujumine, spordimängud jne.) igakülgne arendamine;

d) võistluste resultaatide arveldussüsteemi kehtima panek, mis on tõukeks huvi tõusmiseks nende vastu nii algkollektiivi lülides (töökodade võistkondades, gruppides jne.) kui igas võistlejas; sama eesmärki taotleb ergutussüsteem (rändauhinnad, diplomid, hinnalised kingitused jne.);

e) kehakultuuri kui töötajate tähtsa tervistusliku vahendi agiteerimine nende ettevalmistamiseks tööks ja kaitseks; elanikkonna uute kihtide haaramine kehaliste harjutuste süstemaatilisele harrastamisele.

Spordivõistluste kalender tuleb teatavaks teha mitte ainult kehakultuurikollektiivi liikmeile, vaid seda tuleb laialdaselt populariseerida ka vastava asutuse või õppeasutuse töötajate või õpilaste hulgas.

3. Sideme loomine juhtivate ja ühiskondlike organisatsioonidega

Nagu on juba öeldud, kehakultuurikollektiiv töötab selle käitise või õppeasutuse parteiliste ja ametiühingute organisatsioonide vahetel juhtimisel, kelle juurde ta on organiseeritud. Ühtlasi allub kollektiiv kõrgemale spordiseltsi nõukogule ja kehakultuuri- ja spordikomiteele.

Suurt osa kehakultuurikollektiivi edukas töös etendab pidev side kommunistlike noorte organisatsioonidega. Kasvatades noorsugu kommunistlikus vaimus on kommunistlike noorte organisatsioon partei ja valitsuse ideede juhtimeks kehakultuuriliikumises. Sellest järgneb, et kehakultuurikollektiivi tegevus peab olema tihedas ühenduses kommunistlike noorte organisatsiooni tööga. See tähendab, et kollektiivi tööplaan peab väga lähedaselt olema kooskõlastatud kommunistlike noorte komitee tööplaaniga.

Kollektiivi nõukogu poolt võtab igast läbiviidavast üritusest väga aktiivselt osa kommunistlike noorte organisatsioon. Ilma selle tingimusega ei suuda kehakultuurikollektiiv kunagi oma tööd organiseerida nii, et see vastaks kõigile neile nõudeile, mida seab üles nõukogude kehakultuuriliikumine.

Teisteks organisatsioonideks, kellega kehakultuurikollektiiv peab pidama sidet, on Tsiivilõhukaitse, Punase Risti selts ja üldine sõjaväeline õppus.

Kollektiiv peab nendele organisatsioonidele osutama abi kehalise ettevalmistamise alal viimaste liikmete hulgas kui ka igasuguste spordiürituste läbiviimisel. Loetletud organisatsioonid peavad omakorda osutama kollektiivile tunduvat abi laskespordivõistluste läbiviimises, spordiürituste meditsiinilises teenindamises jne.

4. Poliitiline kasvatuslik ja agitatsiooniline töö ja sotsialistlike võistluste organiseerimine

Õigesti korraldatud poliitiline kasvatuslik töö ja kehakultuuri propageerimine etendab tähtsat osa kehakultuurikollektiivi tegevuses.

Kehakultuurikollektiivi nõukogu peab oma töö rajama nii, et kollektiivi liikmed oleksid organiseerituse ja distsiplineerituse eeskujuks, et nad võtaksid aktiivselt osa ühiskondlikust ning poliitilisest elust ja et nad oleksid eesrindlasteks tööjõudluse tõstmises.

Iga kehakultuurlane peab olema kursis poliitiliste sündmustega, mis toimuvad nii meie maal kui ka raja taga. Ta peab teadma kõiki neid põhiülesandeid, mida töötajatele seavad meie partei ja nõukogude valitsus.

Selle eesmärgiga peab kollektiivi nõukogu rööbiti õppetreeningutöö ja spordiürituste korraldamisega arendama ka massilist poliitilist kasvatustööd. Selleks organiseerib ta loenguid ja vestlusi majanduslik-poliitiliste ja rahvusvaheliste küsimuste kohta, korraldab kehakultuurlastele nõukogude kinofilmide kollektiivset vaatamist, teatrites käimist jne.

Peamist abi massilise poliitilise kasvatustöö alal kehakultuurikollektiivis peab osutama kommunistlike noorte komitee.

Väga tähtsat osa kollektiivi edukas töös etendab kehakultuuri propageerimine. Selle ülesannete hulka kuulub:

a) töötajate massilise kaasatõmbamise tagamine kehakultuuri- ja spordiharrastamisele kui ka VTK kompleksi normide sooritamisele;

b) parimate töökodade organisatsioonide, kehakultuuri-organisaatorite, treenerite, spordisektsioonide büroode, ühiskondlike instruktorite, kehakultuurlaste-aktivistide ja eesrindlikemate töötajate kogemuste edasiandmine;

c) peetavate võistluste, spartakiaadide ning nende resultaatide, parimaid tehnilisi tagajärgi näidanud sportlaste ja kollektiivi tšempionide populariseerimine.

Agitatsioonitöö vahendid ja moodused on väga mitme-
pärased. Nende hulka kuuluvad:

a) kohaliku ajakirjanduse ja raadio, tsentraalsete spordihäälekandjate, nagu „Sovetski Sport“, „Fiskultuura i Sport“, vabariikliku spordihäälekandja „Kehakultuur“, igasuguste brošüüride jne. kasutamine;

b) kehakultuuriõhtute, loengute, vestluste, seksioonide ja üksikute sportlaste demonstratsiooniesinemiste, spordi- ja õppefilmide demonstreerimise jne. organiseerimine;

c) hästiorganiseeritud spordivõistlused, kehakultuuri-
peod, propagandajooksud jne.;

d) loosungid, plakatid, vitriinid, näitused, fotobülletäänid, seinalehed, kehakultuurlaste nurgad jne.

Kui neid agitatsioonimooduseid osatakse kasutada väär-
rikalt, siis kajastuvad nad hästi kehakultuurikollektiivi
kvaliteetses ja kvantitatiivses tõusus.

Võimsaks hoovaks, mis aitab kaasa kehakultuurikol-
lektiivi organisatsioonilisele tugevnemisele, on sot-
sialistlike võistluste organiseerimine. Nende
organiseerimine töökodade nõukogude, spordiseksioonide
ja üksikute kehakultuurlaste vahel tõstab aktiivsust ja
soodustab spordisaavutuste tõusu.

Praegu käimasolev sotsialistlik võistlus ametiühingute
kehakultuurikollektiivide vahel, mida organiseerib
ÜAÜKN, on näidanud, et võistlusse astunud kollektiiv-
võttes endale kindlad kohustused, suudab lühikese aja-
jooksul saavutada häid tulemusi kehakultuuri- ja spordi-
töö arendamises. Soov saada ametiühingute parima keha-
kultuurikollektiivi nimetust mobiliseerib kehakultuurlasi,
mis omakorda aitab kaasa kollektiivi organisatsioonilisele
kõvenemisele.

* * *

Nõukogude kehakultuuriliikumise ees seisvad tähtsad
ülesanded on edukalt lahendatavad üksnes tingimusel, et
kehakultuurikollektiivid haaravad oma ridadesse miljo-
neid töötajaid, arendades õppesportitööd VTK kompleksi
alusel.

Nõukogude sportlased peavad pidevalt täiendama oma spordimeisterlikkust ja ründama maailmarekordeid.

Kuskil maal peale Nõukogude Liidu pole loodud nii häid tingimusi spordi edukaks arendamiseks. Kehakultuur ja sport on Nõukogude Liidus allutatud töötajate huvidele. Nende arendamise eest hoolitsevad väsimatult kommunistlik partei, Nõukogude valitsus ja isiklikult seltsimees Stalin.

Kehakultuuriorganisatsioonid peavad pingutama kõik oma jõud selleks, et uus stalinlik viisaastakuplaan täidetakse enne tähtaega ja et „ . . . kasvatada uus põlv töölisi, kes on terved ja elurõõmsad ning kes on suutelised tõstma nõukogude maa võimsust vajalikule kõrgusele ja rinnaga teda kaitsma vaenlase kallaletungikatsete vastu.“

L I S A D

Lisa 1

KEHAKULTUURIKOLLEKTIIVI ORIENTEERIV TÖÖ- PLAAN

Kehakultuurikollektiivi üldine tööplaan peab sisaldama järgmisi põhiosasid:

1. Organisatsiooniline töö.
2. Agitatsiooniline massitöö.
3. Õppesportitöö.
4. Töö lastega.
5. Kaadrite ettevalmistamine.
6. Arveldus ja aruandlus.
7. Finants-majanduslik töö.

Vormilt koosneb plaan tavaliselt neljast lahtrist:

1. Töö sisu.
2. Täitmise tähtaeg.
3. Vastutus täitmise eest.
4. Märkused töö täitmise kohta.

Esimesse põhiosas — „Organisatsiooniline töö“ — peavad kuuluma küsimused sõltuvalt sellest organisatsioonilisest staadiumist, milles kollektiiv asub.

Toome mõningad sääraseid küsimused:

1. Korraldada kõigis töökodades kõigi nende registreerimine, kes soovivad tegelda kehakultuuri ja spordi harrastamisega.

2. Korraldada kehakultuurikollektiivi liikmete üldkoosolek, kinnitada tööplaani ja läbi arutada kulude eelarve.

3. Läbi arutada töökodade kehakultuurlaste koosolekul massispordiürituste plaan.

4. Läbi arutada ja kinnitada kollektiivi nõukogu koosolekul spordisektsioonide tööplaanid.

5. Organiseerida töökodade nõukogud järgmistes töökodades: (loendada).

6. Organiseerida VTK normide vastuvõtmise komisjon ja kinnitada selle koosseis kehakultuuri- ja spordikomitees.

7. Koostada spordisektsioonide poolt esitatud graafikute alusel üldgraafik ettevalmistamiseks VTK normidele ja nende sooritamiseks.

8. Organiseerida sotsialistlik võistlus nii töökodade nõukogude kui ka spordisektsioonide vahel.

9. Lülitada ametiühingute kehakultuurikollektiivide vahelisse sotsialistlikku võistlusse, välja töötada leping ja see läbi arutada kehakultuurlaste üldkoosolekul.

10. Kontrollida seltsi liikmemaksu tasumist sektsioonide liikmete poolt.

Põhiossa „Agitatsiooniline massitöö“ võib lülitada järgmised küsimused:

1. Korraldada kõigis töökodades vestlusi hommikvõimlemise tähtsuse kohta.

2. Välja anda fotobülletään, mis on pühendatud kokkuvõttele talispartakiaadi kohta.

3. Organiseerida meditsiinilises punktis arstlik-kehakultuuriline konsultatsioon.

4. Korraldada kohalikus raadios vestlus teemal: „Nõukogude kehakultuuriliikumise põhialused“.

5. Organiseerida ja läbi viia kehakultuurlaste õhtu, mis on pühendatud talihooja kokkuvõttele koos sektsioonide töö (eri plaani järgi) äranäitamisega.

6. Valmistada tehase ajalehe jaoks kirjutus: „Kehakultuurikollektiivi abinõudest kevad-suviseks perioodiks“.

7. Valmistada vitriin spordiajalehtede väljapanemiseks.

Põhiossa „Õppesportitöö“ võetakse mitte ainult üritused, mis teostatakse spordisektsioonide liinis, vaid ka need, mis kuuluvad massilise kehakultuurilise tervistusliku töö hulka. Näiteks:

1. Koostada spordisektsioonide ja õppegruppide harjutuste tunniplaan suviperioodiks.

2. Kontrollida staadioni korrasolekut sellel spordisektsioonide õppetöö korraldamiseks.

3. Kindlustada spordisektsioonide töö vahetpidamatu üleminek võimalist staadionile.

4. Kinnitada kõigi spordisektsioonide õppetööplaanid.

5. Koostada ja kinnitada järgusportlaste ettevalmistamise plaan põhilistel spordialadel.

6. Organiseerida ettevalmistust VTK normide ettevalmistamiseks ja sooritamiseks.

7. Organiseerida täiskasvanute (vanemate) grupp.

8. Organiseerida kunstvõimlejate grupp.

9. Organiseerida hommikvõimlemise ja kehakultuuri-pauside korraldamine tehase töökodades.

10. Korraldada koos kommunistlike noorte ja tehase komiteega jalutuskäiku linnaümbrusse (eri plaani järgi).

11. Organiseerida väljasõit paatidel ja massiline normide sooritamine ujumises ning sõudmises.

12. Organiseerida tehase ühiselamus kaks jalgpallimeeskonda.

13. Välja töötada tehase traditsioonilise suvispartiaadi juhend ja kava.

14. Sisse seada raamat tehase spordirekordite registreerimiseks.

15. Välja töötada meditsiinilise läbivaatuse kalendriplaan kõigile sportijaile spordisektsioonides ja VTK normide sooritajaile.

16. Välja töötada spordiürituste plaan pidupäevaks, mis on pühendatud üleliidulisele kehakultuurlaste päevale.

Põhiossa „Töö lastega“ võib võtta järgmised küsimused:

1. Organiseerida laste sektsioonid järgmistel spordialadel: a) võimlemine, b) kergejõustik, c) ujumine, d) akrobaatika jne.

2. Organiseerida laste võistkonnad a) jalgpallis, b) korvpallis, c) võrkpallis.

3. Korraldada staadionil jalgpallivõistlused laste „metsikute“ meeskondade vahel.

4. Korraldada kehakultuuriõhtu šeflusaluses koolis ja registreerida lapsed, kes suvel soovivad tegutseda spordisektsioonides.

5. Määrata kolm ühiskondlikku instruktorit sõiduks pioneerilaagrisse, et osutada seal abi kehakultuuri- ja sporditöös.

6. Eraldada pioneerilaagri jaoks spordiinventar.

7. Pöörduda tehase komitee, tehase direktiooni ja spordiseltsi nõukogu poole summade saamiseks laste spordikooli organiseerimiseks tehases.

8. Määrata üks ühiskondlik instruktor mängude korraldamiseks tehase lasteaias.

9. Korraldada laste spordipidu.

10. Korraldada ettevalmistust OVTK märgile ja selle normide sooritamisele.

Põhiossa „Kaadrite ettevalmistamine“ võib lülitada järgmised küsimused:

1. Korraldada seminar töökodade aktivistidele nende ettevalmistamiseks hommikvõimlemise ja kehakultuuri-pauside juhtimiseks tehases.

2. Korraldada seminar pioneerijuhtidele ja edutatud aktivistidele kehakultuuritöö organiseerimiseks pioneerilaagris.

3. Korraldada seminar kehakultuurlaste aktiivi ettevalmistamiseks, et saada vajalikul arvul kehakultuuriorganisaatoreid, töökodade nõukogude esimehi, instruktorite abisid ja instruktoreid VTK kompleksi alal.

4. Lähetada kaks kõige paremini ettevalmistatud kehakultuurlast linna kehakultuuri- ja spordikomitee poolt korraldatavaile instruktorite kursustele.

5. Korraldada seminar vajalikul arvul kohtunike saamiseks järgmistel spordialadel: a) võimlemine, b) kergejõustik, c) jalgpall, d) korvpall, e) võrkpall, f) ujumine jne.

6. Korraldada seminar olemasolevate kohtunike kvalifikatsiooni tõstmiseks.

7. Korraldada instrueerimiskoosolek liikmemaksude kasseerijate, kehakultuuriorganisaatorite, töökodade nõukogude esimeeste ja teistega järgmistes küsimustes:

a) liikmeskonna registreerimine vormi kohaselt, b) arveldus ja dokumentide säilitamine, c) õppesportitöö töökojas ja d) töö kutsealustega.

Põhiossa „Arveldus ja aruandlus“ võib lülitada järgmised küsimused:

1. Sisse seada kartoteek kehakultuurikollektiivi liikmeskonna koosseisu kohta.

2. Koostada koondandmed liikmemaksude tasumise kohta kehakultuurikollektiivi liikmete poolt.

3. Koostada kuuaruanne VTK kompleksi normide sooritamise kohta.

4. Kontrollida arvelduse ja aruandluse korda spordisektsioonides ja töökodade nõukogudes.

5. Valmistada kõik vajalikud arvelduse ja aruandluse vormid: žurnaalid, päevikud, arvelduskaardid, VTK normide sooritamise protokollid jne.

Põhiossa „Majanduslik töö“ võib võtta järgmised küsimused:

1. Kontrollida olemasoleva spordiinventari ja -sisustuse olukorda ja tagada neile õigeaegne remont.

2. Sõlmida üürilepingud vajalikele spordibaasidele suvihooajal.

3. Muretseda vajalik spordiinventar massiliseks kasutamiseks ja organiseerida selle väljaandmist harjutuste perioodil.

4. Koos arstiga soetada vastav sisustus arstlikule kabinetile ja arstlik-kehakultuurilisteks konsultatsioonideks.

5. Sisse seada spordiväljakud tehase ühiselamute ja noortekodude juurde.

Ülaltoodud küsimuste hulk ei ammuta aga kaugelt kõike seda, mis puutub kehakultuurikollektiivi tööplaani. Antud materjal on üksnes näitlik ja orienteeriv.

Lisa 2

SPORDIÜRITUSTE NÄITLIK KALENDRIPLAAN

Kehakultuurikollektiivi spordiürituste kalendriplaani koostamisel tuleb tungivalt arvesse võtta vastava spordiseltsi nõukogu ja kehakultuuri- ja spordikomitee kalendriplaanid.

Kalendriplaani põhiosadeks on:

1. Tähtaeg.
2. Spordiala.
3. Ürituse nimetus.
4. Ürituse läbiviimise koht.
5. Ürituse läbiviimise eest vastutav isik.
6. Märkused.

Järgnevalt toome näitlikult peamised spordiüritused, mis kehakultuurikollektiiv peab ette nägema oma kalendriplaanis:

J a a n u a r

1. Suusatamise ja uisutamise hooaja avamisele pühendatud võistlused.

2. Jääpallivõistkondade osavõtt linna või maakonna meistrivõistlustest.

3. Tehase suusatamise ja uisutamise võistkondade osavõtt võistlustest, mis korraldatakse nii linna kui ka seltsi liinis.

4. Tehase omavahelised valikvõistlused suusatamises ja osavõtt ametiühingute ning kommunistlike noorte suusatamiskrossist.

5. Valikvõistlused kiiruisutamises.

Märkus. Peale mainitud võistluste võib planeerida osavõttu ka linna (maakonna) meistrivõistlustest võrkpallis, korvpallis, maadluses, poksis ja teistel aladel.

V e e b r u a r

1. Võistluste korraldamine neil talispordialadel (suusatamine, uisutamine, jääpall jne.), mis on tehase spartakiaadi kavas.

2. Tehase individuaalsed meistrivõistlused suusatamises ja kiiruisutamises.

3. Tehase koondusvõistkonna osavõtt linna (maakonna) meistrivõistlustest suusatamises ja kiiruisutamises.

4. Tehase koondusvõistkondade osavõtt seltsi jne. meistrivõistlustest suusatamises ja kiiruisutamises.

5. Massilise osavõtuga võistlused VTK I ja II astme normide sooritamiseks, pühendatud Punaarmee aastapäevale.

M ä r t s

1. Kollektiivī meistrivõistlused: a) võimlemises, b) maadluses, c) poksis ja d) vehklemises.

2. Võistlused aladel, mis kuuluvad tehase spartakiaadi kvasse.

3. Osavõtt linna (maakonna) ja spordiseltsi meistrivõistlustest kui ka avalikest klassifikatsioonivõistlustest võimlemises, maadluses, poksis, tõstmises, vehklemises jne.

4. Kollektiivi lahtised meistrivõistlused võimlemises VTK I ja II astme kava järgi koos üheaegse normide sooritamisega võimlemise alal.

5. Tehase individuaalsed ja meeskondlikud meistri-
võistlused laskespordis (korraldatakse koos Tsiviilõhu-
kaitse organisatsiooniga).

A p r i l l

1. Tehase spartakiaadi kavas male-, kabe- ja muud
võistlused. Osavõtt võistlustest, mida korraldavad keha-
kultuuri- ja spordikomitee ja seltsi nõukogu.

2. Tehase koondusvõistkonna osavõtt linna (maakonna)
ja seltsi meistrivõistlustest võimlemises.

M a i

1. Võistlused võimlemises, spordimängudes, kerge-
jõustikus jne., mis on pühendatud kevadhooaja avami-
sele ja 1. mai pühale.

2. Kollektiivi meistrivõistlused kergejõustikus (VTK
I ja II astme normide ulatuses), mis on pühendatud Või-
dupühale fašistliku Saksamaa üle.

3. Tehase koondusvõistkonna koostamine ja osavõtt
massilisest kommunistlike noorte ja ametiühingute
jooksukrossist.

4. Tehase meistrivõistlused töökodade vahel võrk- ja
korvpallis.

5. Võistluste korraldamine aladel, mis kuuluvad tehase
suvispartakiaadi kavasse.

6. Tehase võistkondade osavõtt linna (maakonna)
meistrivõistlustest jalgpallis, võrkpallis, korvpallis jne.

J u u n i

1. Võistlused veespordihooaja avamiseks VTK I ja II
astme normide kava järgi ujumises, vettehüpetes ja
sõudmises.

2. Tehase jalgpallimeeskonna ja võrk- ning korvpalli-
võistkondade osavõtt seltsi kesknõukogu meistrivõistlus-
test.

3. Tehase kergejõustiku meistrivõistlused VTK kompleksis mitmevõistluses.

4. Valikvõistlused mitmesugustel jooksudistantsidel koondusvõistkondade osavõtuks linna (maakonna) meistrivõistlustest teatejooksudes.

J u u l i

1. Kollektiivi meistrivõistlused kergejõustikus.

2. Võistlused eri kava järgi, mis on pühendatud üleliidulisele kehakultuurlaste päevale.

3. Võistlused ujumises, vettehüpetes ja sõudmises, mis on pühendatud sõjalaevastikupäevale.

M ä r k u s. Gruppide organiseerimine puhkepäeva turismiks, ekskursioonideks jne. Juhul, kui kollektiiv asub territooriumil, kus toimusid lahingud saksa fašistlike anastajatega, siis rööbiti spordiürituste läbiviimisega tutvustatakse osavõtjaid ka lahingukohtadega, partisanisalkade operatsioonitegevusega jne.

A u g u s t

1. Kollektiivi meistrivõistlused spordimängudes.

2. Tehase koondusvõistkonna osavõtt linna (maakonna) ja seltsi meistrivõistlustest kergejõustikus.

3. Võistlused, mis on pühendatud lennuväepäevale.

4. Kollektiivi meistrivõistlused ujumises, vettehüpetes ja sõudmises.

5. Tehase individuaalsed meistrivõistlused VTK takistusala läbimises.

6. Võistlused tehase suvispartakiaadi kava järgi.

S e p t e m b e r

1. Kollektiivi meistrivõistlused jalgrattasõidus.

2. Võistlused, mis on pühendatud rahvusvahelisele noortepäevale.

3. Kompleksvõistlused, mis on pühendatud Võidu-pühale Jaapani üle.

4. Kergejõustikuvõistlused tankistide päeva auks.

5. Tehase koondusvõistkondade osavõtt linna (maakonna) ja seltsi meistrivõistlustest ujumises, vettehüpetes ja sõudmises.

O k t o o b e r

1. Massilise osavõtuga kergejõustiku meistrivõistlused VTK kompleksi mitmevõistluses.

2. Massilise osavõtuga sügisene jooksukross.

3. Koondusvõistkondade koostamine osavõtuks linna (maakonna) ja seltsi meistrivõistlustest murdmaajooksus.

4. Kollektiivi sügisesed meistrivõistlused males ja kabes.

N o v e m b e r

1. Võimlemise, poksi, tõstmise ja teiste spordisektsioonide demonstratsiooniesinemised, mis on pühendatud Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni aastapäevale.

2. Klassifikatsioonivõistluste avamine võimlemises.

3. Võistlused, mis on pühendatud suurtükiväepäevale.

D e t s e m b e r

1. Demonstratsioonivõistlused võimlemises, poksis, maadluses, tõstmises ja teistel spordialadel, pühendatud Stalinliku Konstitutsiooni päevale.

2. Võistlused tehase talispartakiaadi kava järgi.

3. Massilise osavõtuga suusatamisretkede korraldamine.

Lisa 3.

NÄITLIK GRAAFIK VTK I ASTME NORMIDE SOORITAMISEKS MITMESUGUSTES SEKTSIOONIDES AASTA JOOKSUL

Jalgpalli-jäähallisektsioon:

Normid sooritatakse: võimlemises — märtsis-aprillis; murdmaajooksus — mais; suusatamises — veebruaris;

ujumises — juulis-augustis; takistusala läbimises — juulis-augustis.

Kergejõustikusektsioon:

Võimlemises — jaanuaris; jooksmises — mais; suusatamises — jaanuaris-veebuaris; ujumises — juunis-juulis; takistusala läbimises — augustis-septembris.

Suusatamise sektsioon:

Võimlemises — septembris-oktoobris; jooksudes — septembris-oktoobris; suusatamises — jaanuaris-veebuaris; takistusala läbimises — juulis-augustis.

Võimlemise sektsioon:

Võimlemises — veebruaris-märtsis; jooksudes — mais; suusatamises — veebruaris-märtsis; takistusala läbimises — septembris-oktoobris.

Ujumise sektsioon:

Võimlemises — oktoobris-novembris; jooksudes — aprillis-mais; suusatamises — jaanuaris-veebuaris; takistusala läbimises — augustis-septembris.

SISUKORD

	Lk.
I. Kehakultuurikollektiivi põhiülesanded	3
II. Kehakultuurikollektiivi struktuur, juhtivad ning kontrollivad organid ja nende funktsi- oonid	5
1. Üldkoosolek	6
2. Kehakultuurikollektiivi nõukogu (büroo)	6
3. Töökoja, osakonna või fakulteedi kehakul- tuurlaste grupi nõukogu (kehakultuuri- organisaator)	7
4. Spordisektsioonide bürood	8
5. Revisjonikomisjon	9
III. Õppesporditöö kehakultuurikollektiivis	10
IV. Spordivõistluste organiseerimine kehakultuuri- kollektiivis	14
V. Kehakultuuriline tervistuslik töö kehakultuuri- kollektiivis	22
1. Hommikvõimlemise organiseerimine	24
2. Massilise osavõtuga jalutuskäikude, eks- kursioonide ja turistlike matkade orga- niseerimine	25
3. Kehakultuuriüritused ühiselamuis ja noor- tega	26
4. Massilise osavõtuga suusatamisretked ja liuväljakute kollektiivne külastamine	28
5. Kehakultuuritöö organiseerimine lastega	29
6. Arstlik-kehakultuurilise konsultatsiooni organiseerimine	30

	Lk.
VI. Organisatsiooniline töö kehakultuurikollektiivis .	30
1. Liikmeskonna vormistamine kollektiivis .	32
2. Töö planeerimine kehakultuurikollektiivis	33
3. Sideme loomine juhtivate ja ühiskondlike organisatsioonidega	36
4. Poliitiline kasvatuslik ja agitatsiooniline töö ja sotsialistlike võistluste organiseerimine	37
Lisad	39
1. Kehakultuurikollektiivi orienteeriv tööplaan	39
2. Spordiürituste näitlik kalendriplaan	44
3. Näitlik graafik VTK I astme normide sooritamiseks mitmesugustes sektsioonides aasta jooksul	48

Ex bibl. univ. Tartu

Rbl. 1.—

A-16481

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00542501 4